

Sällskapets syften – tillbakablickar och vyer för framtiden

Då undertecknad blev medlem av Sällskapet fyllde föreningen 150 år och nu under hösten har 175 år avfirats. Tjugofem år är en rätt anspråkslös del av Sällskapets livstid och allt har förlöpt förvånansvärt smärtfritt. Man kan förvisso i en sådan beaktansvärd ålder betrakta ett stabilt tillstånd som väldigt positivt och kanske inte heller förvänta sig några större personlighetsförändringar hos Sällskapet.

Jubileumsmedaljen har en fräsch och modern design och dessutom ett lämpligt memento mori i form av timglaset. Som en sund påminnelse om att en 175-åring bör hålla sig i form och minnas att vända glaset i tid innan sanden runnit ur. Om man ser till Sällskapets syften, så har de uppfyllts väl under det gångna kvartsseket. Men alla medaljer har en frånsida och den med behag åldrande "Sällskapsdamen" kan ur vissa synvinklar framstå som en grinig gammal gubbe.

Ett av Sällskapets viktigaste syften är att bidra till att utveckla den medicinska vetenskapen samt hälso- och sjukvården. Som det uttrycks i stadgarna förverkligar Sällskapet detta bl.a. genom att utdela stipendier och forskningsunderstöd. Dessa understöd har en stor betydelse speciellt för yngre forskare. De stimulerar många att inleda en forskarkarriär och årligen disputerar 4-5 doktorander som erhållit Sällskapets doktorandstipendium (1). Men detta tillåter inte Sällskapet att vila på sina lagrar. I rapporten om den svenska studielinjen i Sällskapets 175-årshistorik framgår att endast hälften så många kvinnor på den svenska studielinjen har disputerat som på den finskspråkiga studielinjen (2). Det verkar inte heller ske någon

större förändring inom de närmaste åren. Bland 21 stipendiater som fick FLS doktorandstipendium år 2009 fanns endast två svenskspråkiga kvinnliga läkare (3).

Detta står i stark kontrast mot andelen kvinnliga medicinestuderande, som uppgår till närmare två tredjedelar av de som utexaminerats från den svenska studielinjen under åren 1986–2004 (2). Sällskapets stipendier har alltså inte lyckats locka de svenskspråkiga kvinnliga medicinerna att forska. Utmärkande för problemet är också att det nästa år förflutit fyrtio år sedan en kvinnlig forskare senast fick J.W. Runebergs pris, Sällskapets mest prestigefyllda utmärkelse. Ingen kvinna har alltså tilldelats priset under det gångna kvartsseket.

Sällskapet är en vetenskaplig förening, står det i stadgarna. Det är lätt att inse att om Sällskapet skall kunna fortgå att vara ett vetenskapligt samfund under de följande tjugofem åren, så måste en tillräckligt stor del av medlemmarna ha forskarerfarenhet. Flera aktiva forskare betyder fler aktiva medlemmar i Sällskapet och för att lyckas med det måste även de kvinnliga forskarläkarna bli fler. I de fascinerande artiklarna om Finlands första kvinnliga läkare i detta nummer av Handlingarna beskrivs hur en akademisk kvinnas liv såg ut för 100 år sedan. Att kombinera arbets- och familjeliv är fortfarande år 2010 en utmaning och Sällskapet måste utveckla nya sätt att stöda unga medicinare - både kvinnor och män - som är intresserade av en akademisk karriär.

Det har under de senaste tjugofem åren förekommit ett spektrum av stipendiepolitiska lin-

jedragningar inom Sällskapet. Från en liberal, studentvänlig inställning där ”alla skall ges en chans”, till en elitistisk ”endast de bästa är goda nog” och där ”Sällskapet inte skall vara någon förlängning på socialbyrån”. Vilket av dessa förhållningssätt som gett bästa utdelning med tanke på Sällskapets fortbestånd eller medlemmarnas forskningsframgångar har ingen ännu utvärderat.

De av Sällskapet förvaltade fondresurserna, den fantastiska omgivningen och utrymmena vid Johannesbergsvägen och framförallt de kloka och erfarna medlemmarna borde alla kunna bidra till att skapa en kreativ och akademiskt stimulerande atmosfär. Kanske de äldre medlemmarna mer än tidigare kunde erbjuda mentorskap för de yngre, även utanför Villan och Annexet. Kollegialiteten ledamöter emellan är i allmänhet mycket god, men kan vara mer krävande att upprätthålla i ett tufft arbetsliv.

Sällskapet är en livskraftig 175-åring, framhävde flera av talarna vid jubiléets festsupé. Men

föreningen får gärna vara ”gerotrancedent” sade Svenska Läkaresällskapets representant Margareta Troein Töllborn i sitt tal under supén, dvs. kunna utvecklas även i hög ålder. Med tillförsikt och viss spänning ser man fram emot de följande tjugofem åren, och hoppas 200-årsjubiléet kan firas under lika festliga former och av ett ännu större och kvinnligare Sällskap.

Johan Lundin

PS Tackar samtidigt för min tid som huvudredaktör och ger med glädje över uppdraget till min efterträdare.

Referenser

1. Rosenberg P. Medlemmarnas vetenskapliga verksamhet. Finska Läkaresällskapet – 175 år 1835–2010. 2010:58–70.
2. Klockars M., Pettersson T. Den svenska studielinjen i medicin vid Helsingfors universitet. Finska Läkaresällskapet – 175 år. 1835–2010. 2010:105–119.
3. Finska Läkaresällskapets Handlingar. 2009;1:66–67.